

Remiss av departementspromemoria Ett fritidskort för barn och unga - en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra, Ds 2024 16

Sammanfattning/inledning

Region Skåne ser positivt på den ambition som presenteras i föreliggande promemoria. Region Skåne ser positivt på att fritidskortet är en permanent satsning med målet att främja barns och ungas förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra. Region Skåne ser särskilt positivt på att Fritidskortet har som ambition att särskilt stötta barn och unga i socioekonomiskt utsatta hushåll att ta del av fritidsaktiviteter. Barn och unga med funktionsnedsättning eller andra behov av särskilt stöd, ska uppmärksammas så att fritidskortet kommer dem till godo i lika stor utsträckning som andra barn och unga.

Region Skåne vill påminna Socialdepartementet att FN:s kommitté för barnets rättigheter uppmanat staten att säkerställa att barnkonsekvensanalyser är en integrerad del av utredningar som föregår ny lagstiftning och att principen om barnets bästa konsekvent tillämpas i lagstiftningsrelaterade förfaranden ([CRC-kommitténs slutsatser och rekommendationer 230209](#)). I och med att barn berörs är en analys av konsekvenser för barn och barns rättigheter i enlighet med barnkonventionen nödvändig. Negativa följder kan undvikas eller kompenseras för och hur olika omständigheter värderats i förhållande till barnets bästa.

Region Skåne yrkar på att de ansvariga myndigheterna har dialog, lyssnar in och särskilt beaktar denna målgrupps åsikt i planering, kommunikation, genomförande och uppföljning utifrån sina respektive uppdrag i enlighet med gällande lagstiftning (Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, 2018:1197).

3.2 Fritidskortet ska lämnas för barn som är 8–16 år

Region Skåne ser kritiskt på det åldersspann som är definierat i förslaget. Det är angeläget att stimulera barn i tidig ålder att utöva fritidsaktiviteter, speciellt vad avser fysiska aktiviteter men också möjligheten till sociala aktiviteter. Att

grundlägga vanor i tidig barndom är viktigt med tanke på att de kultur-och levnadsvanor som etableras i unga år ofta följer med upp i vuxen ålder. Vi vet av erfarenhet och forskning att kultur- och levnadsvanor i tidig ålder gör stor effekt på hela livet då det är då de befästs. Det har också slagits larm om att yngre barns motoriska färdigheter försvagats och behöver stärkas med insatser, samt att för få barn även i yngre åldrar når upp till rekommenderade nivåer av fysisk aktivitet ([Hälsan bland de yngsta behöver förbättras - Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#), [En väv av vanor. En kunskapsöversikt av barns och ungas kulturvanor 2023 \(regionstockholm.se\)](#))

Det är barnets vårdnadshavare som kan beviljas fritidskort

Region Skåne ser behov av att ansvariga myndigheter tar fram kompensatoriska åtgärder för att säkerställa alla barns rätt till en meningsfull fritid genom Fritidskortet, oavsett familjesituation. Region Skåne ser ett behov av att beakta det enskilda barnets beroenderelation till vårdnadshavaren. Vårdnadshavarens kapacitet, egna intressen och värderingar kan i hög grad påverka barnets tillgång till fritidskortet samt även vilket utbud av fritidsaktivitet som barnet får lov att ta del av.

3.4 Fritidskortet kan användas för betalning av vissa avgifter för ledarledda fritidsaktiviteter som tillhandahålls av en godkänd utförare

Region Skåne vill betona behovet av samverkan och fritidsaktiviteter som är tillgängliga och anpassade för barn med funktionsnedsättning. Som goda exempel finns [Kulturcentrum Skåne](#), [Kollaborativet](#) och [ShareMusic & Performing Arts – kunskapscenter för konstnärlig utveckling och inkludering](#). Dessa verksamheter har unik kompetens i att arbeta tillsammans med barn och unga med olika typer av funktionsnedsättning, kompetens som är nödvändig för att dessa barn och unga ska kunna ta del av konst och kultur på lika villkor. [Aktivitet Förebygger](#) är ett exempel på samarbete mellan kommun, civilsamhälle och näringsliv med målet att förbättra barns fysiska och psykiska hälsa. Ett exempel på stöd som sker inom Aktivitet Förebygger är att samverkan fungerar som en länk mellan barn/familj och föreningsliv genom att vara ett stöd i praktiken och skapa trygghet i nya miljöer och sammanhang.

Fritidskort ska även kunna användas för betalning av avgifter för hyra av utrustning och hjälpmedel

Region Skåne ser positivt på att fritidskortet kan användas för kostnader till hyra av utrustning och hjälpmedel men ställer sig frågande i hur dessa verksamheter ska registreras samt hur jämlik tillgängligheten till utrustning och hjälpmedel är för barn, särskilt för barn med funktionsnedsättning. Region Skåne ser dock ett behov att kunna använda delar av fritidskortet som stöd för kostnader av transport till fritidsaktivitet. Detta för att stärka tillgängligheten till fritidsaktivitet i relation till vart man bor och ojämlikheten för barn till fritidsverksamhet i närmiljö ([Var du bor spelar roll för förutsättningar att idrotta - Riksidrottsförbundet](#))

4.2.2 Automatiserade förfaranden

E-hälsomyndigheten kan behöva handlägga vissa ärenden manuellt

Region Skåne ser positivt på att E-hälsomyndigheten ska kunna handlägga vissa ärenden manuellt vid de ärenden där vårdnadshavare inte kan legitimera sig med elektronisk underskrift.

5.2 Förutsättningar för registrering i utförarregistret

5.2.1 Vissa utförare bör omfattas av fritidskortet

Region Skåne, verkar för hög kvalitet på fritidsverksamhet i möte med barn och unga. Sveriges samtliga regioner verkar för att barns och ungas möte med konst och kultur blir kvalitetssäkrat. Många kulturverksamheter i Skåne med regionala stöd har i uppdrag att verka i hela Skåne. De kulturverksamheter som har regionala verksamhetsstöd är kvalitetsgranskade. På regional nivå finns kulturverksamheter som bör göras tillgängligt inom fritidskortet.

3.5 Fritidskortet ska lämnas med olika belopp – allmänt och särskilt fritidskort

Region Skåne ser positiv på att stöd i form av fritidskort ska lämnas med olika belopp, dels med ett grundbelopp (allmänt fritidskort), dels med ett högre belopp (särskilt fritidskort). Region Skåne ser behov av att särskilt beakta att barn med funktionsnedsättning kan ha behov av särskilt fritidskort även om vårdnadshavare inte uppföljer regel för bostadsbidrag.

3.6 Fritidskortet ska inte påverka rätten till försörjningsstöd

Region Skåne ser positivt på inskrivning i socialtjänstlagen 12 kap. 7 a § om att utbetalning av fritidskort ej får påverka försörjningsstödet.

3.10 Folkhälsomyndigheten ansvarar för kommunikation och uppföljning och utvärdering av fritidskortet

Det finns en risk att information om fritidskortet inte når ut till sin målgrupp. Därför bör det finnas en plan för barnsamtal samt dialog med vårdnadshavare hos ansvariga och samverkande myndigheter om hur informationen om fritidskortet ska spridas. Det är viktigt att barn ges inflytande över utbudet av fritidsaktiviteter och att vårdnadshavare respekterar barnets rätt att välja fritidsaktivitet utifrån ålder och mognad. Det är därför viktig att utövare av fritidsaktiviteter inkluderar barn och unga i planering av program och upplägg. Denna information bör lyftas fram i den information som går ut till vårdnadshavare respektive utförare av fritidsverksamheter.

Region Skåne yrkar på att Folkhälsomyndigheten har kontinuerlig dialog, lyssnar in och särskilt beaktar barn och vårdnadshavares åsikt i sitt uppdrag som ansvarig

för kommunikation, uppföljning och utvärdering av fritidskortet i enlighet med gällande lagstiftning (Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, 2018:1197).

12.3 Konsekvenser för enskilda

Region Skåne saknar redogörelse för hur berörda myndigheter haft direkt dialog med barn och vårdnadshavare som är i störst behov av fritidskortet enligt promemorian. Denna målgrupp möter idag inte aktörer och organisationer inom kultur-och fritidsområdet och behöver därför särskilt lyssnas in och bjudas in till dialog. Det finns mer som behöver beaktas än det ekonomiska hindret. Detta för att säkerställa att införandet verkligen når dem som är i störst behov av fritidskortet och minska risken att den administrativa tillgängligheten till fritidskortet i praktiken inte är likvärdig utifrån de krav och förväntningar som finns på vårdnadshavare att deras barn ska få tillgång till fritidsaktiviteter genom fritidskortet.

12.8 Konsekvenser för utförare inom civilsamhället som anordnar fritidsaktiviteter för barn och unga

Region Skåne saknar en djupare analys för hur fritidsverksamheters mottagarkapacitet för deltagare ser ut utifrån åldersspannet 8-16 år och utifrån barns egna efterfrågan av fritidsaktiviteter.

Enligt Kulturrådets rapport hade ca tre fjärdedelar av kommunerna köer till kulturskolan under 2022. Av de barn och unga som stod i kö utgjordes 67 procent av individer som inte går någon kurs i kulturskolan och 33 procent av sådana som redan går en eller flera kurser i kulturskolan. Region Skåne ser behov av långsiktiga statliga medel för att öka tillgängligheten och möjliggöra så att fler barn kan få tillgång till fritidsaktiviteter utan att behöva stå i kö. Målet med att fler barn ska få en meningsfull fritid i gemenskap med andra barn, unga och vuxna kräver att det finns tillgängligt och efterfrågat urval av fritidsaktiviteter i barnets närmiljö.

Studieförbunden, som når ut till barn och unga genom studiecirkelar, utgör en viktig samverkanspart i fritidskortet. Region Skåne saknar beaktandet av studieförbundens verksamhet och betydelse i utredningen. Studieförbunden erbjuder ett utbud till barn och unga genom studiecirkelverksamhet inom framför allt konst och kultur. Studieförbunden har även en aktiv roll i att bygga upp en infrastruktur inom civilsamhällets aktörer genom den omfattande utbildningsverksamhet av studiecirkelledare som genomförs, både i grundläggande ledarverksamhet och utifrån olika tematiska områden, vilket varken nämns eller satsas på i det här förslaget.

Region Skåne ser behov av statligt stöd för att stärka infrastrukturen för utbildning av trygga vuxna och pedagogiska ledare för barn på fritiden.